

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/712/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4614201503
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 04. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Doležajová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2015:4614201503.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Doležajovej a členov senátu JUDr. Dušana Harbutu a JUDr. Márie Malíkovej, v právnej veci
navrhovateľky: G. G., nar. XX. XX. XXXX, bytom F., R. XXXX/XX, proti odporcovi: D. G., nar. XX. XX. XXXX, bytom F., R. XXXX/XX, o vylúčenie z užívacieho práva, o odvolaní odporcu proti rozsudku Okresného súdu Topoľčany zo dňa 27. 06. 2014 č.k. 4C/22/2014-84, takto

o z h o d o l :

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa p o t v r d z u j e.

Navrhovateľke nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súdu prvého stupňa úplne vylúčil odporcu z užívania domu súp. č. XXXX, nachádzajúcim sa na parc. č. XXXX/X v kat. úz. F., zapísanom na LV č. XXXX pre kat. úz. F. na dobu neurčitú. Odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľke náhradu trov konania vo výške 132,50 eura do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Na základe výsledkov vykonaného dokazovania mal za preukázané, že účastníci konania uzatvorili manželstvo dňa 14. 11. 1983, ktoré bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Topoľčany zo dňa 05. 04. 2013 č.k. 4C/89/2013-25, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 25. 06. 2013 z dôvodu, že odporca pod vplyvom alkoholu bol voči navrhovateľke agresívny, fyzicky ju napádal a vyhrážal sa jej. Za trvania manželstva sa účastníci stali bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností v kat. úz. F., zapísanými na LV č. XXXX ako parc. č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 210 m², parc. č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 123 m² a na nej sa nachádzajúceho rodinného domu súp. č. XXXX, pričom po rozvedení manželstva sa nedohodli na vypořádání bezpodielového spoluvlastníctva manželov a tohto vypořádania sa navrhovateľka domáha súdnou cestou v konaní vedenom na súde prvého stupňa pod sp.zn. 6C/64/2014. Taktiež mal za preukázané, že odporca bol v priestupkových konaniach vedených na Okresnom úrade Topoľčany rozhodnutiami zo dňa 18. 02. 2013, z 20. 12. 2013 a 14. 04. 2014 právoplatne uznaný vinným zo spáchania priestupku proti občianskemu spolunažívaniu, ktorého sa dopustil tým, že v mieste trvalého bydliska vulgárne nadával navrhovateľke a synom - D. a D. G., pochádzajúcim z ich manželstva, ako aj ich sácal rukami, za čo mu boli uložené pokuty. Navyiac rozsudkom Okresného súdu Topoľčany zo dňa 30. 04. 2014 č.k. 1T/36/2014 bola schválená dohoda o vine a treste, podľa ktorej bol odporca uznaný vinným, že napriek uzneseniu Okresného súdu Topoľčany zo dňa 25. 02. 2014 č.k. 4C/22/2014-24, ktorým mu bolo nariadené predbežné opatrenie a dočasne zakázaný vstup do domu, maril výkon tohto rozhodnutia tak, že dňa 28. 02. 2014 o 00.15 hod. cez neuzamknutú bráničku vošiel do dvora rodinného domu, prišiel ku vchodovým dverám, kde zvonil a domáhal sa vstupu do rodinného domu, čím spáchal prečin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. g/ Trestného zákona, za čo mu bol uložený súhrnný trest

odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 18 mesiacov, ktorý rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 30. 04. 2014. Opierajúc sa o ust. § 146 ods. 2 a § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka považoval návrh navrhovateľky za dôvodný. V tejto súvislosti poukázal na to, že zákon výslovne neupravuje možnosť vylúčenia bývalého manžela z užívania domu, pokiaľ nedošlo ešte k vyporiadaniu BSM medzi manželmi, a preto na posúdenie návrhu bolo potrebné použiť zákonné ustanovenie, ktoré upravuje vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie, z ktorého dôvodu bolo potrebné na daný vzťah aplikovať ust. § 146 ods. 2 OZ. Taktiež uviedol, že predpokladom pre použitie občianskoprávnej sankcie proti druhému manželovi a to aj bývalému buď vo forme obmedzenia jeho užívacieho práva k domu, alebo vo forme jeho úplného vylúčenia z užívacieho práva sú existencia bezpodielového spoluvlastníckeho vzťahu manželov k domu, spolužitie obidvoch manželov v dome, fyzické alebo psychické násilie, eventuálne existencia čo i len hrozby takéhoto násillia, realizácia násillia vo vzťahu k manželovi alebo k blízkej osobe, ktorá býva v spoločnom dome a neznesiteľnosť ďalšieho spolužitia z dôvodov existencie fyzického alebo psychického násillia alebo hrozby takéhoto násillia, prípadne samotnej realizácie násillia, pričom neznesiteľnosť spolužitia v dôsledku fyzického alebo psychického násillia musí mať značnú intenzitu, t.j. musí byť spôsobilá natoľko znížiť kvalitu spolužitia v spoločnej nehnuteľnosti, že toto spolužitie bude možné objektívne považovať za neznesiteľné, keďže obmedzenie alebo úplné vylúčenie z užívacieho práva je zásahom do výkonu vlastníckeho práva a vo svojej podstate predstavuje občianskoprávnu sankciu vo vzťahu k páchatel'ovi násillia. Tiež existencia konkrétneho fyzického či psychického násillia musí byť v súdnom konaní náležite preukázaná s tým, že dôkaznú povinnosť má ten z manželov, voči ktorému násillie alebo hrozba násillím smeruje a tento musí preukázať, že násillie spôsobilo zníženie kvality spolužitia v spoločnej nehnuteľnosti do tej miery, že spolužitie sa stalo neznesiteľným a že medzi násillím a neznesiteľnosťou spolužitia existuje príčinná súvislosť. Dospel k záveru, že medzi účastníkmi existuje spoluvlastnícky vzťah k domu, že títo majú v dome pobyť, kde okrem nich bývajú ich dvaja synovia a že ako bolo preukázané nielen výpoveďami navrhovateľky a svedkov D., ale i pripojenými priestupkovými spismi a trestným spisom, že zo strany odporcu už niekoľko rokov dochádza k psychickému násilliu voči navrhovateľke a synom a taktiež aj k hrozbe fyzického násillia, keď odporca ostatným členom domácnosti pod vplyvom alkoholu vulgárne nadával a vyhrážal sa aj fyzickou likvidáciou. Navyiac odporca aj na pojednávaní sa vyjadril, že povedal, že navrhovateľku nezabije, ale že ju raz zaškrťí a tiež porušil zákaz vstupu do domu, ktorý mu bol uložený políciou na dobu 48 hodín a rovnako i predbežným opatrením súdu o dočasnom zákaze vstupu do domu. Za situácie, že odporca pácha psychické násillie alebo hrozí fyzickým násillím hlavne po požití alkoholu, pričom s ohľadom na jeho doterajší spôsob života nie je predpoklad zmeny jeho správania a záruka, že odporca naďalej nebude pokračovať vo svojom konfliktnom správaní voči navrhovateľke a synom, u ktorých vyvoláva strach z ďalšieho spolužitia v rodinnom dome, čo znižuje kvalitu tohto spolužitia, ktoré sa tak stáva neznesiteľným, návrhu navrhovateľky vyhovel a odporcu úplne vylúčil z užívania domu na dobu neurčitú. Mal za to, že uvedené správanie sa odporcu nie je možné žiadnym spôsobom tolerovať a stav riešiť obmedzením jeho užívacieho práva, pretože dom netvorí dve samostatné bytové jednotky so samostatnými vchodmi, ktoré by umožňovali oddelené spolužitie účastníkov konania, pričom v súčasnej dobe má odporca zabezpečené bývanie na ubytovni. Navyiac v prípade zmeny pomerov, ktorá by predpokladala možnosť obnovenia spolužitia v dome, sa odporca môže návrhom na súde domáhať zrušenia vylúčenia z užívacieho práva a rozhodnutím nebolo zasiahnuté ani do spoluvlastníckeho práva odporcu k domu, ktorého vyporiadanie sa rieši v súdnom konaní. Rozhodnutie o náhrade trov konania oprel o ust. § 142 ods. 1 OSP a navrhovateľke, ktorá mala vo veci plný úspech, priznal náhradu trov konania vo výške 132,50 eura, pozostávajúcu zo zaplateného súdneho poplatku za návrh vo veci samej vo výške 99,50 eura a zo súdneho poplatku za návrh na nariadenie predbežného opatrenia vo výške 33 eur.

Tento rozsudok včas podaným odvolaním napadol odporca, domáhajúc sa ním zrejme jeho zmeny a zamietnutia návrhu navrhovateľky. Svoje odvolanie odôvodnil s poukazom na ust. § 205 ods. 2 písm. a/ až f/ OSP. Nestotožnil sa s rozsudkom súdu prvého stupňa, pretože je založené na klamstve navrhovateľky a v tejto súvislosti poukázal na to, že dom staval sám, nechal na ňom svoje zdravie, financoval ho z vlastných peňazí, a preto sa ho nemieni vzdať. Navyiac do domácnosti zakupoval i ostatné zariadenie z vlastných peňazí, rovnako tak aj dovolenku v F. a opravu strechy na dome. Uzavrel, že pokiaľ by bol až taký alkoholik, tak by tieto veci nemohol financovať a navrhovateľke by nezostalo skoro žiadne zlato, čo jej kúpil.

Navrhovateľka vo svojom písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu žiadala napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť. Tvrdenia odporcu uvádzané v jeho odvolaní označila za

nepravdivé a účelové, pretože odporca nikdy nemal našetrované peniaze ani pred svadbou ani počas manželstva, takými čiastkami nikdy nedisponoval a ešte aj v súčasnosti ju núti, aby mu peniaze dávala. Poukázala tiež na to, že prípadné spolužitie s odporcom v jednom dome je nemožné, pretože nie je predpoklad jeho nápravy, odporca je násilník, fyzicky a psychicky napáda nielen ju, ale aj synov a obavy a strach o ich životy sú neznesiteľné.

Odvolaací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP) prejednal odvolanie odporcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 OSP s verejným vyhlásením rozhodnutia pri splnení si povinnosti upravenej v ust. § 156 ods. 3 OSP a dospel k záveru, že odvolanie odporcu nie je dôvodné.

Predmetom tohto konania je návrh navrhovateľky na úplné vylúčenie odporcu z užívania rodinného domu súp. č. XXXX, nachádzajúcom sa na parc. č. XXXX/X vedenej na LV č. XXXX v kat. úz. F. ako zastavané plochy a nádvoria o výmere 123 m², ktorý účastníci konania nadobudli za trvania ich manželstva do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, pričom po rozvoze manželstva toto bezpodielové spoluvlastníctvo manželov nebolo doposiaľ vypořiadané.

Podľa § 146 ods. 2 OZ, ak sa z dôvodu fyzického alebo psychického násillia alebo hrozby takého násillia vo vzťahu k manželovi alebo k blízkej osobe, ktorá býva v spoločnom dome alebo byte, stalo ďalšie spolužitie neznesiteľným, môže súd na návrh jedného z manželov obmedziť užívacie právo druhého manžela k domu alebo bytu patriacemu do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, prípadne ho z jeho užívania úplne vylúčiť.

Účelom tejto právnej úpravy je ochrana jedného zo spoluvlastníkov konkrétnej nehnuteľnej veci (domu, bytu), svojou povahou určenej spravidla na trvalé každodenné spoločné užívanie spoluvlastníkmi (manželmi, či rozvedenými manželmi), pred násillím každého druhu (fyzickým i psychickým) zo strany druhého zo spoluvlastníkov pri spoločnom užívaní veci, v dôsledku ktorého sa ich ďalšie spolužitie (spoločné užívanie spoločnej veci) stane neznesiteľným. Zákonodarca tu pripustil obmedzenie užívacieho práva, v odôvodnených prípadoch i úplné vylúčenie z užívania spoločnej veci toho zo spoluvlastníkov, ktorý sa dopúšťa násillia voči druhému spoluvlastníkovi. Ide nepochybne o významný zásah do jedného zo základných práv zaručených medzinárodnými dohovormi a Ústavou Slovenskej republiky a to práva vlastníť majetok v zmysle jej čl. 20 v spojení s ust. § 123 a nasl. OZ o vlastníckom práve. Zákonodarca však pri strete viacerých základných ľudských práv a slobôd prirodzene, vedome a správne takto povýšil ochranu rovnako významného ústavného práva fyzickej a psychickej integrity jednotlivca (v rámci práva na nedotknuteľnosť a ochranu osoby a jej súkromia a rodinného života zaručeného čl. 19 ods. 1, 2 a čl. 16 ods. 1 ústavy) pred útokom iného nad ústavné právo útočiaceho jedinca na užívanie predmetu vlastníctva v rámci jeho práva vlastníť majetok, ktoré inak (s výnimkou obmedzenia alebo vylúčenia z užívania predmetu vlastníctva) je nedotknuteľné. Účelom úpravy podľa § 146 ods. 2 OZ je obmedzenie násillného správania manželov, pričom obmedzenie, resp. vylúčenie užívacieho práva prichádza do úvahy len vtedy, ak vo vzťahu k manželovi alebo k blízkej osobe, ktorá býva v spoločnej domácnosti, dochádza k fyzickému alebo psychickému násilliu, resp. k hrozbe takýmto násillím. Pojem násillia ako taký nie je nikde vo všeobecne záväznom právnom predpise formulovaný, za násillie však je treba považovať druh ľudského konania, ktoré je zámerné a ktorým dochádza k telesnej a duševnej ujme. Násillie nemusí obsahovať fyzický kontakt s obeťou, pretože zastrasovanie, slovné vyhrážky a psychické násillie môžu mať rovnako silné následky, keďže priamo narúšajú slobodnú vôľu a sebaúctu iného človeka, pričom nezanecháva žiadne viditeľné poranenia. Násillie nemusí vykazovať znaky trestného činu, postačí, ak pôjde o priestupok proti občianskemu spolužitiu. Neznesiteľnosť spolužitia v dôsledku fyzického alebo psychického násillia musí mať značnú intenzitu, teda musí byť spôsobilé natoľko znížiť kvalitu spolužitia v spoločnej nehnuteľnosti, že toto spolužitie bude možné objektívne považovať za neznesiteľné. Právo v takomto prípade chráni slabšiu stranu a aj za cenu zásahu do vlastníckeho práva.

Podľa § 853 ods. 1 OZ občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie.

S poukazom na ust. § 853 ods. 1 OZ o analógii zákona je potrebné právnu úpravu ust. § 146 ods. 2 OZ aplikovať i na úpravu užívacích práv rozvedených manželov, v prípade existencie psychického a

fyzického násilia, k spoločnému rodinnému domu patriacemu do ich bezpodielového spoluvlastníctva, pokiaľ nedošlo ešte k vyporiadaniu zaniklého BSM, prípadne pokiaľ sa ešte neuplatnila domnienka vyporiadania ustanovená v § 149 ods. 4 OZ.

Vo svetle vyššie popísaných zákonných ustanovení a hľadísk súd prvého stupňa v prejednávanej veci i postupoval, a preto odvolací súd sa stotožňuje so správnymi skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa o preukázanej existencii dôvodov na úplné vylúčenie odporcu z užívania sporom dotknutej nehnuteľnosti. Keďže správne a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody napadnutého rozsudku, odvolací súd sa s nimi v celom rozsahu stotožňuje a využívajúc postup podľa § 219 ods. 2 OSP sa obmedzuje len na skonštatovanie správnosti týchto dôvodov, ktoré výstižne, presvedčivo a vyčerpávajúco objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Súd prvého stupňa vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu a náležite zistil skutkový stav. Vykonané dôkazy vyhodnotil podľa § 132 OSP, z týchto dôkazov vyvodil správne skutkové zistenia, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie a zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny právny záver. Napadnutému rozsudku nemožno vytknúť nedostatočné zistenie skutkového stavu, ani že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov nevyplynuli alebo nevyšli za konania najavo alebo že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré vykonaným dokazovaním boli preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne že by výsledok ním vykonaného hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 133 až § 135 OSP, alebo že by na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenie alebo že by použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil a tiež nebola zistená ani iná vada konania, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Odvolací súd na zdôraznenie správnosti dôvodov napadnutého rozsudku len opätovne podčiarkuje, že vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania niet sporu o tom, že rodinný dom, z užívania ktorého navrhovateľka požaduje, aby bol odporca vylúčený, nadobudli účastníci konania preukázateľne za trvania ich manželstva, tento tvorí predmet ich bezpodielového spoluvlastníctva, k vyporiadaniu ktorého po rozvode manželstva účastníkov doposiaľ nedošlo. Rovnako tak bolo nepochybne preukázané, že odporca voči navrhovateľke, ako i ich dvom synom pochádzajúcim z ich manželstva, ktorí s nimi bývajú v predmetnom rodinnom dome, sa dlhodobo dopúšťa psychického násilia v ich spoločnom obydli, ako to potvrdzujú priestupkové konania a trestné konanie, ktoré bolo vedené proti odporcovi tak, ako ich v preskúmanom rozsudku podrobne popísal súd prvého stupňa. Je preto opodstatnený záver o dôvodnosti poskytnutia ochrany navrhovateľke pred takýmto správaním odporcu vyhovením predmetnému návrhu vo veci samej, pretože vzhľadom na agresivitu odporcu pod vplyvom alkoholu by aj v budúcnosti mohli vzniknúť vážne a ťažko napravitel'né následky. V zhode so záverom súdu prvého stupňa i odvolací súd má za to, že násilné správanie odporcu spôsobilo neznesiteľnosť ďalšieho spolužitia účastníkov v spornej nehnuteľnosti, ktorá je ich spoločným domovom, z ktorého dôvodu je vo veci opodstatnená aplikácia ust. § 146 ods. 2 OZ, pričom súd prvého stupňa i v potrebnom rozsahu ozrejmil nutnosť vylúčenia odporcu z užívania rodinného domu. Vo veci tak rozhodol správne, zákonne a spravodlivo, keď tieto práva absolútnej povahy uprednostnil pred spoluvlastníckym právom odporcu k spoločnej nehnuteľnosti. Pokiaľ odporca vo svojom odvolaní namietal správnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa, poukazujúc v podstate len na okolnosti, týkajúce sa stavby a financovania rodinného domu z jeho vlastných prostriedkov, tieto sú vo vzťahu k predmetu sporu právne irelevantným a môžu mať prípadný význam len pri rozhodovaní o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov, ktoré nadobudli za trvania ich manželstva.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 OSP ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 OSP tak, že v odvolacom konaní plne úspešnej navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko navrhovateľka v odvolacom konaní návrh na priznanie náhrady trov odvolacieho konania nepodala.

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.